

ANKARA'DA
YEREL
YÖNETİMLERİN
ENGELLİLERE
YÖNELİK
POLİTİKALARININ
RAPORLANMASI

Avrupa
Birliği
sivil
düşün

ANKARA'DA YEREL YÖNETİMLERİN ENGELLİLERE YÖNELİK POLİTİKALARININ RAPORLANMASI

SERKAN ÖZKAN

Adres : Erzurum Mahallesi Geçim Sokak No:21 Kurtuluş/Ankara
Telefon : 0 532 795 23 68
E-posta : c4serkann@gmail.com
Raporu Hazırlayan : Serkan ÖZKAN
Tasarım : Caner OĞUZHAN
Basım Yeri ve Tarihi : HB Dekor Reklam Ajansı
Ankara-2022

Avrupa
Birliği **sivil
düşün**

Bu kitap **Avrupa Birliği Sivil Düşün Programı** kapsamında Avrupa Birliği desteği ile hazırlanmıştır. İçeriğin sorumluluğu tamamiyla **Serkan ÖZKAN**'a aittir ve AB'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.”

Odak Grup görüşmelerine katılan engellilere ve verilerin analizinde destek sağlayan sivil toplum örgütü temsilcilerine katkılarından dolayı teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	7
1. KAVRAMSAL TANIMLAMA	7
2. ENGELLİLİK OLGUSUNA YAKLAŞIMLAR	8
3. ÇALIŞMA ARKA PLANI	14
4. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ	15
5. ETİK ÇERÇEVE	16
6. SAHA ARAŞTIRMASI	17
YEREL YÖNETİMLERİN ENGELLİLERE YÖNELİK SORUMLULUKLARI HAKKINDA YASAL MEVZUAT	17
ANKARA BÜYÜK ŞEHİR BELEDİYESİ	20
ÇANKAYA BELEDİYESİ	27
GÖLBAŞI BELEDİYESİ	29
KEÇİÖREN BELEDİYESİ	31
MAMAK BELEDİYESİ	34
YENİMAHALLE BELEDİYESİ	35
7. ENGELLİLERLE YAPILAN ODAK GRUP GÖRÜŞMELERİ	36
8. SONUÇ VE ÖNERİLER	37

GİRİŞ

1. Kavramsal Tanımlama

Engellilik olgusuna bakış açısı ve engellilerin toplumsal yapıdaki konumlanışlarının tarihsel süreç içerisindeki değişimine paralel olarak kavramsal tanımlama da tarihsel süreç içerisinde değişim geçirmiştir. Engellilerin tanımlanmasında sakat, özürlü, engelli gibi kavramlar kullanılmıştır. Bu kavramsal değişimler değinildiği gibi tarihsel süreçlerdeki değişim ve toplumun engelliliğe bakış açılarının ürünüdür.

Günümüzde yaygın olarak kullanılan kavram “engelli” kavramı olmakla beraber bu kavram da kişinin içinde bulunduğu bir “yoksunluğu” ifade etmektedir.

“Engellilerin insan hakları” anlayışının yerleştirilmeye çalışıldığı tarihsel süreçte kategorileştirme için kullanılan kavram “yoksunluk-eksiklik” belirten bir kavramdan ziyade “hak” olgusunu baskın hale getiren bir kavram olmak durumundadır. Zira kavramlar toplumsal yapının bir konuya yaklaşımını en somut şekilde gösteren olgulardandır.

Türk Dil Kurumu’na göre ;

Sakat: Vücudunda hasta veya eksik bir yanı olan, engelli, özürlü. Bozuk veya eksik.

Özürlü: “Kusuru olan, defolu, engelli.

Engelli: Vücudunda eksik veya kusuru olan, özürlü.

5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun’un tanımlar kısmında Engelli; “Fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duysal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile birlikte eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen birey” olarak tanımlanmaktadır.

Türk Standartları Enstitüsü (TSE) ise konuya farklı bir bakış açısı getirerek şu tanım ve değerlendirmeyi yapmıştır ;

“Özürlülük ve engellilik arasında belirgin fark vardır. Engellilik, özründen dolayı yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel faktörler açısından kişinin toplumsal rollerini yerine getirmesinin kısıtlanması, yani engellenmesi durumudur. Özürlülük nedeniyle oluşan sınırlılıklar, sosyal yaşamı

sınırladığında, kişi yalnızca özürlü olmakla kalmaz, aynı zamanda “engelli” olur.

1997 tarih ve 572 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin KHK ile; 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanununa ek madde ekleyerek “Bu Kanunda geçen “sakat” ibaresi “özürlü”, “kör” ibaresi “görme özürlü”, “sağır” ibaresi “işitme özürlü” olarak değiştirilmiştir.” şeklinde düzenleme yapılmıştır. Süreç içerisinde ise özürlü kelimesi yerine engelli kelimesi tahvil edilmiştir.

Farklı kaynaklarda tanımlar birbirini referans gösteriyor olmakla beraber engellilik olgusuna yaklaşımda vurgunun “bireyin eksikliğine” yönelmesi yerine, insan hakları anlayışı doğrultusunda sağlanacak fırsat eşitliğinin engelliliğin etkilerini ortadan kaldıracağına vurgu yapılması yerinde olacaktır. Yaklaşımlar kişinin eksikliğinden hareket ettikçe erişilebilirlik gibi “fırsat eşitliği” olgularının insan hayatında yaratabileceği etkiler önemsizleşecektir.

Zira 5378 sayılı Kanunda yapılan tanım, bireyin toplumsal hayata tam katılamamasının nedeni olarak fiziksel, zihinsel ve ruhsal eksiklik olarak görülmektedir.

Fakat tarihsel seyir ve pratik gündelik hayat göstermektedir ki engelli bireylerin eğitim, sağlık, istihdam, kültür, spor, müzik vb. toplumsal hayatın her alanına katılımını belirleyen şey bireylerin fiziksel, zihinsel veya ruhsal engelleri değil önlerine çıkarılan engellerdir.

Bu yaklaşımdan dolayı doğru kavramsallaştırmanın özürlü, sakat veya engelli değil “engellenen” olduğu düşüncesi daha baskın hale gelmektedir.

Cumhurbaşkanlığı Devlet Denetleme Kurulu 2009 Denetim Raporunda bu durumu başka bir şekilde ifade etmektedir: Engellerle dolu çevrede hareketlerinin kısıtlanmasına maruz kalan “engelli” grubunda yer alan kişilerin önündeki engeller kaldırılmazsa “hareket kısıtlılığına sahip bireyler” olarak toplumda yerlerini alamayacakları unutulmamalıdır.

¹ <https://www.stgm.org.tr/e-kutuphane/erisilebilir-kentler-raporu>

² Türk Dil Kurumu <https://sozluk.gov.tr/>

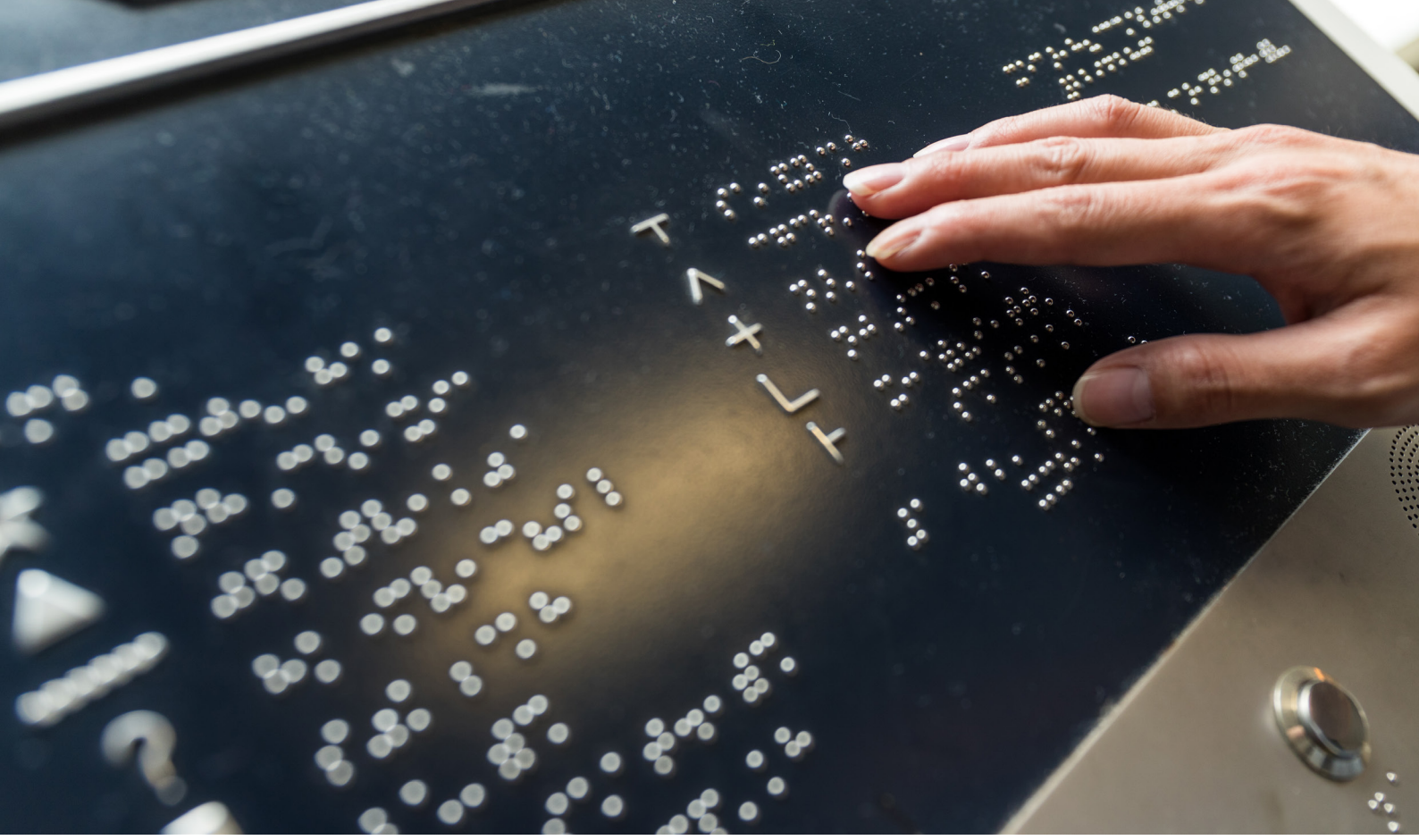
³ <https://mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.5378.pdf>

⁴ Özürlüler ve Hareket Kısıtlılığı Bulunan Kişiler İçin Binalarda Ulaşılabilirlik Gereklere- TS 9111- Kasım 2011- ICS 11.180.01; 91.040.30

2. Engellilik Olgusuna Yaklaşımlar

Toplumsal yapı içerisinde engelliliğin algılanışı, engelliliğe toplumsal yapının yaklaşımı ve engellilerin toplumsal yaşam içerisindeki konumlanışları engelli bakımı olgusunu yakından ilgilendirmektedir.

Tarihsel süreç içinde ve farklı toplumsal formasyonlarda engellilik meselesini ele alış biçimleri farklı yaklaşımlardan etkilenmiştir.

İnsanlık tarihinin gelişiminin bütünü, kendi içerisinde engellilere de alanlar açmış, engellilerin toplumsal tanımlanma ve konumlanışları toplumların genel gelişim düzeylerine göre şekillenmiştir.

Toplumların gelişimi iniş-çıkışlar barındırmakla beraber her yeni dönem bir önceki dönemi aşma iddiasında olmuştur. Fakat bu aşma iddiası hiçbir şekilde öncekinden tam olarak kopmak şeklinde değil öncekinin birçok öğesini içinde barındırma, onları dönüştürme diyalektiği ile gerçekleşmiştir.

Var olan durum geçmişin kalıntılarını içerisinde barındırırken aynı zamanda da var olanı aşma iddiasında olan yeni düşünceler, yeni yaklaşımlar da var olanın içerisinde filizlenip gelişmiştir.

Bu ilişki, toplumsal gelişim bir öncekinin birikimi ve gelişimleri üzerinden gelişir yaklaşımının ifadesidir.

Engellilik tarihi bu genel toplumsal gelişim yasasına içkin ve tabidir.

Toplumsal yapılar belirli bir gelişim seyri izlerken, engellilik kendisine ayrı bir rota ve tarih seyri oluşturmaz, oluşturamaz ve oluşturamamıştır.

Toplumsal algı ve politikalarda edindikleri yer açısından engelliliğin tarihsel kategorileştirilmesi 4 model üzerinden yapılmaktadır; İlkel Model, Tıbbi Model, Sosyal Model ve İnsan Hakları modeli.

Bu modellemeler kendinden menkul politika ve yaklaşımların ürünü olmayıp aşağıda da değinileceği gibi genel olarak toplumsal yapıların gelişim seyrinin birer izdüşümüdür ve bu modellerin her biri farklı toplumsal gelişim düzeylerine denk düşmektedir.

Değinildiği gibi toplumsal yapıların gelişiminde bir önceki toplumsal yapının etkilerini ve bir sonraki toplumsal yapının filizleri var olan toplumsal yapının içinde beraber bulunurlar ve aralarında süreklilik ve çelişki barındıran bir ilişki bulunmaktadır. Bu genel değerlendirme engellilikle ilgili tariflenen modeller için de geçerlidir. Belirlenen modeller birbirleri ile iç içedir ve her model bir öncekinden etkilenmiş ve aynı zamanda onu aşan tezler geliştirmiş ve yeni modele rahim olmuştur. Hiçbir model saf ve kuramsal anlatımı şeklinde hayat bulmamıştır.

2.1. İlkel Model

Yukarıda da değinildiği gibi genel olarak toplumların gelişim seyri herkesle beraber engelliler için de aynı durumları, uygulamaları doğurmuştur.

Ortaçağ dönemi dini referansların toplumsal yapıyı belirlediği, insanlık için karanlık ve tarihsel ilerleme sürecinde geriye düşüştür. Bu dönem "ileri" olan şeylerin yok edildiği dönemdir. Bilim insanları, müzisyenler, ressamalar vb dini dogmayı kırmak isteyen veya ihtimali olanların yakılma, idam, hapis gibi yöntemlerle cezalandırıldığı dönemdir. Ortaçağ döneminin ekonomik özelliği ise toprağa dayalı ve kapalı ekonomik işleyiştir.

Ortaçağ döneminde toplumsal belirlenimin referansı din olduğu için engelliliğe yaklaşımda da bu referans devreye girmekte ve engelliler tanrının, doğaüstü güçlerin gazabına uğramış, içine şeytan kaçmış, lanetlenmiş kimseler olarak görülmekteydi. Bu yaklaşıma göre; bu olumsuzluğu ortadan kaldırmanın tek yolu engellilerin öldürülmesi ve hatta yakılmasıdır.

Engellilere yönelik bu yaklaşımın ekonomik yönü de bulunmaktadır. Toprağa dayalı ve yoğun emek isteyen üretim biçiminde engellilerin emek yoğun sürece cevap verememesi veya düşük üretim verimi olan bu ekonomik yapıda tüketici sayısının azaltılması gerekliliği ve isteği de engellileri "yok edilmesi" gereken bir kategoriye sokmuştur.

2.2.Tıbbi Model

Aydınlanma dönemi özellikle de Rönesans'la beraber toplumsal olgulara yaklaşımda "bilimsel bakış açısı" temel belirleyen olmaya başlamıştır.

Bu bakış açısı kendisini engelliliğe yaklaşımda da göstermiştir. Engelliliği dinsel referanslarla ve cezalandırılmışlar olarak değerlendirmek yerine bir "hastalık" olarak değerlendirme eğilimi ortaya çıkmıştır.

"Hastalık" tanımlaması beraberinde tedavi edilebilir yaklaşımını da doğurmuştur. Bu bakış açısı özellikle rehabilite etme şeklinde somutlanmış ve rehabilitasyon tedavileri başlamıştır.

Özellikle 1.Dünya Savaşı'nda milyonlarca insanın yaralanması ve engelli olması tedavi edici-tıbbi modelin gelişmesine alan açmıştır.

18-19.yy'lardan başlamak üzere ekonomide makineleşmenin yaygınlaşması ve "rehabilite" edilen engellilerin bu makineleşmeyle beraber üretim süreçlerine dahil olmaları ve üretme becerilerinin açığa çıkması bu modelin ve bakış açısının ekonomi politik yönünü oluşturmaktadır.

1.ve 2.Dünya Savaşları sırasında fabrika vb yerlerde çalışan erkeklerin savaş alanlarına gönderilmesi ve ortaya

çıkan istihdam boşluğunu engelliler, kadınlar, çocuklarla doldurma ihtiyacı da engellilerin "tedavi" edilmeleri gerektiği düşüncesini beslemiştir.

Genel olarak toplumsal süreçlerin ileri-geri salınımlar gösterdiği belirtilmişti. 20. yy içinde Hitler dönemi engellilerin toplumsal konumları ve algılanışları açısından geri düşüşün olduğu ve ortaçağ uygulamalarının geri döndüğü bir dönem olmuştur.

Hitler döneminde özellikle Almanya'da engelliler toplumdan dışlanmanın ötesinde ortadan kaldırılmaya çalışılmıştır. 14 Temmuz 1933 tarihinde çıkan bir yasaya göre, bedensel veya zihinsel engellilerin bu durumlarını doğacak çocuklara da aktarmamaları için çocuk sahibi olmaları yasaklanmıştır. Bu yasayla birlikte şizofren, manikdepresif, epilepsi, genetik görme engelliler, sağır, alkolikler ve doğuştan engelliler kontrol altına alınmıştır. Yasa gereği

özellikle diş doktorlarına, hemşirelere, masörlere, ebelere ve doktorlara tespit ettikleri vakaları devlete bildirme mecburiyeti getirilmiştir.

"Ari ırkı" bozacağı düşüncesiyle engelliler gaz odalarında ve diğer şekillerde öldürülmüştür.

2.3.Sosyal Model

Engelliliğin bireyde meydana gelen fiziksel veya işlevsel bir yeti kaybı olduğu doğrudur, bu bakımdan bireye özgü bir özelliktir fakat bireye özgü olan özelliklerin sorun haline gelmesini belirleyen faktörler bireye özgü olmaktan ziyade toplumsaldır düşüncesi sosyal modelin temel karakteristiğidir. Ve içinde bulunduğumuz dönemde bu düşünce kendisini baskın bir şekilde göstermektedir.

Sosyalist sistemin dünya coğrafyasının 1/3'ünde vücut bulması ve bunun etkisiyle 20.yy'ın ortalarına denk düşen sosyal devlet yaklaşımının Avrupa merkezli olarak gelişimi toplumsal konulara yaklaşımda devletin rol alması, sorumluluk üstlenmesi anlayışını ortaya çıkartmıştır.

Bu yaklaşım kendisini engellilik alanında da göstermiş ve engelli bireylerin toplumsal hayata dahil olmaları konusunda devletin sorumluluklar yüklenmesini sağlamıştır.

Sosyal Modelle; tıbbi yaklaşımın tedavi edici ve rehabilitasyon hizmeti sunulması gerektiği anlayışının dışına çıkılarak engellilerin toplumsal hayata dahil olmalarını sağlayacak enstrümanların devreye sokulması gerektiği düşüncesi ortaya çıkmıştır. Engellilerin eğitim, sağlık, kültürel faaliyetlere katılmasının gerekleri yerine getirildiği, fiziksel çevre engelliler için erişilebilir hale getirildiği takdirde engellilikten kaynaklanan olumsuzlukların ortadan kaldırılabileceği düşüncesi ve uygulamaları devreye girmiştir.

Bu modelin yaklaşımında devletin engelli bireylere karşı sorumlulukları belirleyicidir.

2.4.İnsan Hakları Modeli

Sosyal model, engelliliği bir hastalık durumundan çıkarmış ve diğer insanlarla beraber toplumsal hayatın bir parçası olmalarını sağlayacak sorumluluklar doğurmuştur.

Fakat yerine getirilmesi gereken sorumluluklar “hak” anlayışı üzerinden tariflenmemiştir.

Sosyal Model, engellilerin de diğer insanlar gibi haklara sahip olduğu, doğuştan ve devredilemez haklarla donatıldığı, doğru olan yaklaşımın da bu hakların hayata geçirilmesi için önlemler alınması gerektiği düşüncesinden uzaktır.

21.yy’da engellilik alanıyla ilgili egemen olmaya başlayan düşünce “Engellilerin İnsan Hakları” düşüncesidir ve bu düşünce İnsan Hakları Modeli olarak tariflenmektedir.

İnsanlar; engelli, kadın, çocuk, yaşlı vb oldukları için değil temel insan haklarına sahip oldukları ve hakkın öznesi oldukları için bir takım taleplerde bulunurlar.

İnsan hakları modelinin en önemli yaklaşımı; engellilerin

talepleri birilerinin sorumluluğu, iyi niyeti vs’den dolayı değil insan haklarının gereği olarak yerine getirilmelidir.

İnsan hakları yaklaşımında engelliler birilerinin sorumluluklarını yerine getirmesini beklemekten ziyade haklarını talep eder konumdadırlar yani engelliler engelli haklarının nesnesi değil öznesi konumdadırlar.

1. ÇALIŞMANIN ARKA PLANI

Covid-19 pandemisi toplumun dezavantajlı kesimlerini savunmasız bırakırken engelliler salgının olumsuz etkilerini daha fazla hissetmektedirler. Engelliler pandemi sürecinde, engelliliğe bağlı rahatsızlıklardan dolayı sağlık yönünden daha fazla risk altındayken aynı zamanda toplumsal yaşamdan daha da fazla uzak kalmaktadırlar. Kriz, salgın, afet vb olağanüstü durumlar için engellilere özgülenmiş politikaların olmaması, kamusal hizmetlerin engellilerin ihtiyaçlarını karşılamaktan uzak olması ve çevre, hizmetler, mekanlar, ürünler ve bilginin erişilebilir olmaması gibi sebepler engellilerin toplumun geri kalanına göre salgından daha fazla etkilenmesine neden olmuştur.

Anayasa ve diğer ilgili yasal düzenlemelere göre kamusal hizmet konusunda vatandaşa en yakın hizmet sunucu olan belediyelerin pandemi, kriz, salgın, afet vb acil durumlarda toplumun genelinin ve özellikle de engelliler gibi dezavantajlı kesimlerin ihtiyaçlarını karşılayacak hizmetleri sunması bu kesimler için yaşamsal önemde olan bir durumdur.

Tersinden ise bu hizmetlerin sağlanmaması engelliler ve diğer dezavantajlı kesimler için yaşam hakkının ihlaline neden olabilecek bir husustur.

Belediye hizmetlerinin bu hayati rolüne karşın salgın döneminde engellilere yönelik destekleri ayni ve nakdi yardımlarla sınırlı kalmış sosyal hizmet, rehberlik, psikolojik destek, kültür-sanat etkinliklerine erişim, spor yapabilme gibi konularda engellilere yönelik destekler söz konusu olmamıştır. Pandemi sürecinde engelliler evlerinde hapsolmuşlardır. Engelliler pandemi sürecinde ekonomik desteklere ihtiyaç duydukları gibi sosyal yaşamın parçası olmaya da ihtiyaç duymaktadırlar. Pandeminin öngörülemeyen bir zamana kadar devam edecek olmasından dolayı engellilerin belirtilen hizmetlerinin sağlanması konusunda yerel yönetimlerin iyi uygulamalarının tespit edilerek yaygınlaştırılması, eksiklikler konusunda hem yerel yönetimlerde hem de toplumda farkındalığın artırılması bundan sonraki süreçte söz konusu ihtiyaçların karşılanmasına olumlu etki yapacaktır. Çalışma pandemi sürecinde engellilerin toplumsal yaşama katılma ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçların karşılanması konusunda yerel yönetimlerin sorumluluklarını Ankara yerinde pilot çalışma olarak ortaya koymayı hedeflemektedir.

2. ÇALIŞMANIN YÖNTEMİ

Çalışma Ankara yerelliğinde bulunan ve merkezi olma özelliği olan Ankara Büyükşehir Belediyesi ve merkez ilçe olan Çankaya, Yenimahalle, Gölbaşı, Keçiören ve Mamak ilçelerinin özellikle Covid-19 pandemisi döneminde engellilere yönelik politikalarını ve hizmetlerini tespit etmek amacıyla masa başı çalışma olarak planlanmıştır.

Çalışma şu bölümler halinde planlanmıştır;

- Masa başı çalışmayla belediyelerin engellilere yönelik yaptıkları çalışmalarla ilgili olarak belediyelerin politika belgeleri, web siteleri, haberlerin derlenmesi ve analiz edilmesi,
- 4982 sayılı Bilgi Edinme Kanunu çerçevesinde, izlemesi yapılan yerel yönetimlerden çalışma konusunu ilgilendiren bilgilerin talep edileceği başvuruların yapılması,
- Yerel yönetimlerin engellilere sağladığı sosyal hizmet destekleri konusunda görme, işitme, ortopedik, nadir hastalıklar gruplarından engellilerle ve zihinsel engelli yakınlarından, farklı mesleklerde çalışan veya işsiz olan, engelli kadın, yaşlı engelli gibi gruplardan toplam 10 kişiyle ayrı ayrı görüşülerek veya yazılı bilgiler olarak deneyimlerinin derlenmesi,
- Engelli hakları alanında çalışan sivil toplum örgütleri ve uzmanların masa başı çalışmasıyla elde edilen verilerin analizine katkı sunması,
- Çalışmanın sonuç raporunun hazırlanması
- Çalışma sonuç raporunun bütün engel grupları için erişilebilir formatta hazırlanması

3. ETİK ÇERÇEVE

Çalışmanın planlama ve uygulama aşamasında herhangi bir etik kuruldan onay alınmamıştır.

Çalışmanın tasarlanması ve planlanmasında BM Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme'sinin (CRPD) "İstatistikler ve veri toplama" başlıklı 31. Maddesinde belirtilen "İstatistiklerin toplanması ve kullanımında insan hakları, temel özgürlükler ve etik ilkelerin korunması konularındaki uluslararası düzeyde kabul edilen normlara uygunluk aranmalıdır" hükmü doğrultusunda hareket edilmiştir.

Bu yaklaşım doğrultusunda aşağıdaki ilkeler gözetilerek hareket edilmiştir;

- Kişiyi Saygı (Özerklik) İlkesi
- Yararlılık İlkesi
- Zarar Vermeme İlkesi
- Adalet İlkesi
- Bütünlük ve Dürüstlük İlkesi

Araştırmaya katılan kişilerden kişisel bilgiler talep edilmemiş ve verdikleri bilgiler isimleri, kişisel bilgileri ve mahremiyet hakları ihlal edilmeden değerlendirilmiştir.

Kişilerin sağladıkları bilgilerin alıntı olarak rapora eklenmesi durumunda ise kişiyi tanıtıcı, çağrıştırmaya yönelik bilgiler rapora alınmamıştır.

⁵ <https://insanhaklarimerkezi.bilgi.edu.tr/tr/content/132-engellilerin-haklarna-iliskin-sozlesme/>

4. SAHA ARAŞTIRMASI

Yerel Yönetimlerin Engellilere Yönelik Sorumlulukları Hakkında Yasal Mevzuat

Anayasa'nın 127.maddesine göre belediyeler, "yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenen" kuruluşlardır. Bir başka deyimle belediyeler yerelde çalışan ve bu yönüyle de hizmet sunma noktasında vatandaşa en kamusal örgütlenmelerdir.

Anayasadaki bu vurgu 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun "Belediyenin görev ve sorumlulukları" başlıklı 14. Maddesinde "Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirli durumuna uygun yöntemler uygulanır" şeklinde ve daha açık şekilde tekrarlanmıştır.

Söz konusu maddeye göre belediye hizmetlerinde

engellilere özgülenmiş politikaların esas alınması gerektiği açıkça belirtilmiştir.

Kanunun 22. maddesinde meclis üyelerinin oylarını bizzat kullanacağı ve gizli oy kullanmaya fizikî bakımdan engelli üyelerin tayin edecekleri kişi eliyle oy kullanabilecekleri şeklinde düzenleme yapılmıştır. Söz konusu düzenlemede belediyelerin kendi iç işleyişinde BM Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşmenin (CRPD) Genel İlkelerinden olan ve sözleşmenin genel ruhunu oluşturan "Erişilebilirlik" hakkının ve eşitlik, bağımsız yaşama ve düşünce ve ifade özgürlüğü haklarının yok sayıldığını, engellilerin başkalarından bağımsız olarak karar alma hakkının ihlal edildiğini göstermektedir.

Belediye Kanunu'nda engellilere yönelik düzenlemelerden diğer biri ise 37. madde de Belediye Başkanının görevleri arasında sayılmıştır. Buna göre; "Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere yönelik hizmetleri yürütmek ve engelliler merkezini oluşturmak" belediye başkanının görevlerindedir.

Kanunun 60. Maddesinde ise; "Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar" Belediyenin Giderleri arasında sayılmıştır.

Belediye hizmetlerine gönüllü katılım başlıklı 77. Maddede ise "Belediye sağlık, eğitim, spor, çevre, sosyal hizmet ve yardım, kütüphane, park, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, engellilere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında beldede dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla

gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular" şeklinde düzenleme yapılarak belediyenin doğrudan kendisinin dışında gönüllülerin katılımıyla engellilere yönelik hizmetlerin sunulacağı belirtilmiştir.

Belediyelerin gönüllü katılımıyla hizmetleri görme amacında tasarrufun belirleyici olması engellilere ve ihtiyaç sahibi diğer toplum kesimlerine yönelik çalışmalarında ekonomik kaygıyla hareket ettiğini göstermektedir.

Belediyelerin çalışmalarını belirleyen diğer bir yasal düzenleme ise 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu'dur.

İlgili kanunun 7. Maddesinde; "Sağlık merkezleri, hastaneler, gezici sağlık üniteleri ile yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettirmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okullar, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği yapmak" Büyükşehir Belediyesinin Görev, Yetki ve Sorumlulukları olarak belirtilmiştir.

Aynı maddede ilçe belediyelerinin görev ve yetkileri de belirtilmiştir. İlçe belediyelerinin görev ve sorumlulukları arasında ise "... spor, dinlenme ve eğlence yerleri ile parkları yapmak; yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik sosyal ve kültürel hizmetler sunmak; mesleki eğitim ve beceri kursları açmak" sayılmıştır.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununda Büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri başlıklı 18. Madde; "Bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilerle ilgili faaliyetlere destek olmak üzere engelli merkezleri oluşturmak" şeklinde engellilere özgülenmiş çalışmalar yapılacağı ve bu çalışmaların belediye başkanının görevlerinden birisi olduğu belirtilmiştir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu engellilere yönelik özgün politikalar belirlemekten ziyade 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun tekrarı niteliğinde olmuştur.

Bu tekrarlardan birisi de büyükşehir belediyesinin giderlerini düzenleyen 24. Maddesindedir.

5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 24. Maddesinde; "Dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar" büyükşehir belediyesinin giderleri arasında sayılmıştır.

Kanunun Ek 1.Maddesine göre; "Büyükşehir belediyelerinde engellilerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri vermek üzere engelli hizmet

birimleri oluşturulur. Bu birimler, faaliyetlerini engellilere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği hâlinde sürdürürler. Engelli hizmet birimlerinin kuruluş, görev, yetki, sorumluluk ve işleyişine ilişkin usûl ve esaslar Özürlüler İdaresi Başkanlığının görüşü alınarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikle belirlenir" denilmekte ve bu maddeye dayanılarak hazırlanan "Büyükşehir Belediyeleri Özürlü Hizmet Birimleri Yönetmeliği"ne göre Büyükşehir belediyelerinde "Engelli Hizmet Birimleri" oluşturulmaktadır.

16.08.2006 tarih ve 26261 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan "Büyükşehir Belediyeleri Özürlü Hizmet Birimleri Yönetmeliği"ne göre oluşturulan Engelli Hizmet Birimlerinin temel çalışma ilkeleri şu şekilde özetlenmektedir;

Engellilerin çağdaş hizmet anlayışı ile kentsel imkanlardan yararlanarak, yaşamlarını güven, sağlık ve mutluluk içinde sürdürmelerini gerçekleştirmede;

- Temel insan haklarına saygılı ve insan onuruna yakışır olması,
- Toplumsal bütünleşmeyi sağlayıcı olması,
- Katılımcı ve paylaşımcılığın esas alınmasını,
- Fırsat eşitliğine dayalı olması,
- Hizmetlerin etkin, verimli, kaliteli, sürdürülebilir, ulaşılabilir, erişilebilir, ücretsiz veya indirimli olması sağlamak

Aynı yönetmelikte Büyükşehir Belediyesi Engelli hizmet Birimlerinin görevleri ise şu şekilde belirtilmiştir.

- Engelli bireylerle ilgili veri tabanı oluşturmak.
- Engellilerin toplum hayatı ile bütünleşmelerini sağlayıcı ve kolaylaştırıcı çalışmaları yürütmek, sportif, sosyal ve kültürel aktiviteler yapmak, teşvik etmek ve yaygınlaştırmak.
- Üniversiteler, özel kuruluşlar, engellilere hizmet amacıyla kurulmuş vakıf, dernek ve bunların üst kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları ile kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarıyla ortak çalışmalar yaparak engellilere yönelik toplum temelli rehabilitasyon programlarını uygulamak.
- Birime başvuran engelli ve ailelerine psiko-sosyal danışmanlık ve rehberlik hizmetleri vermek, engellilikle ilgili konularda eğitilmelerini, bilgilendirilmelerini ve bilinçlenmelerini sağlayıcı, konferans, seminer, sempozyum gibi etkinlikler düzenlemek.
- Engelliliği önlemeye yönelik kitap, dergi, broşür gibi basılı, sesli ve görsel yayınları hazırlamak, yayımlamak ve dağıtmak.
- Engelli ve aileleri için bilgilendirme, bilinçlendirme hizmetleri vermek, bu hizmetleri verecek personelin teknik bilgi ve beceriye sahip olması için gerekli eğitimi almasını sağlamak.
- Engellileri nitelikli işgücü haline getirerek, çalışma yaşamına katılmalarını sağlamak üzere mesleki rehabilitasyon ve eğitim programları için başvuran engellileri değerlendirerek uygun mesleki rehabilitasyon ve mesleki eğitimleri vermek.
- Ekonomik durumu yetersiz engellilere ayni ve nakdi yardım yapmak.
- İhtiyaç halinde engellilerin durumlarına uygun araçlarla buldukları mekanlardan hastane, okul ve rehabilitasyon merkezi gibi yerlere ulaşmalarını sağlamak.
- Bakıma muhtaç engellilere ve yaşlılara bakım hizmeti sunmak veya bu hizmeti ilgili mevzuat gereğince satın almak.

⁶ Yönetmelikte "özürlü" olarak belirtilmiştir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi

Ankara Büyükşehir Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planı

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin 2020-2024 Stratejik Planı'nda yapılacak çalışmaların mevzuat analizi yapılarak hangi çalışmanın hangi mevzuata dayanılarak yapılacağı belirtilmiştir.

Buna göre Büyükşehir belediyesi tarafından engellilere yönelik yapılması planlanan çalışmalar ve dayandıkları mevzuatlar şu şekilde belirtilmiştir,

YASAL YÜKÜMLÜLÜK	DAYANAK	TESPİTLER	İHTİYAÇLAR
Dar gelirli, yoksul, muhtaç, kimsesizler, engelliler ve yaşlılara yapılacak sosyal hizmet ve yardımları belirlemek	5393 sayılı Belediye Kanunu (14.madde/a bendi)	Sosyal yardım hizmetlerinin etkin bir şekilde sunulabilmesi, kamu kaynaklarının etkin kullanımının sağlanması, mükerrer yardımların engellenmesi ve gerçek ihtiyaç sahiplerine hızlı bir şekilde ulaşılabilmesi için diğer kamu kuruluşları, ilçe belediyeler ve sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyonun sağlanması konusunda aksaklıklar yaşanmaktadır.	Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile İşçileri Bakanlığı'nın kullanmakta oldukları "SOYBİS" in (Sosyal Yardım Bilgi Sistemi) kullanılabilmesi için yetki verilmesi,

Strateji Belgesi'nde ayrıca yapılması planlanan çalışmaların dayanağını oluşturan üst politika belgelerine de yer verilmiştir.

Buna göre büyükşehir belediyesinin engellilere yönelik yapmayı planladığı çalışmaların üst politika belgesi şunlardır;

ÜST POLİTİKA BELGESİ	İLGİLİ BÖLÜM/ REFERANS	VERİLEN GÖREV/ İHTİYAÇLAR
Onbirinci Kalkınma Planı (2019 - 2023)	Nitelikli insan Güçlü toplum 536, 539, 540, 542, 543 numaralı paragraf	Sürdürülebilir kalkınma ve huzurlu bir toplum için çocuklar, gençler, kadınlar, engelliler ve yaşlıları kapsayıcı sosyal politikaların artırılması, dijital dönüşüm ve teknolojik gelişmelerin neden olduğu önemli değişimleri takip ederek toplumun tüm kesimlerine, insana yaraşır iş fırsatlarının sunulmasına yönelik politikalar uygulanması,
Orta Vadeli Program (2019-2021)	Programlar ve Projeler: İşgücü Piyasası	Kamu sektöründe çalışanlar için yetenek ölçümü, tekrar yerleştirme ve norm kadro çalışmaları yapılarak, kamu sektörü insan kaynağının ödül ve performans sistemleri vasıtasıyla etkin yönetiminin sağlanması, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınması, kadınların, gençlerin ve engellilerin işgücüne ve istihdama katılımını destekleyecek projeler üretilmesi,

Belediyenin sunduğu temel ürün ve hizmetler aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

FAALİYET ALANI	ÜRÜN / HİZMETLER
Kaldırım Yapım ve Bakım Onarımı	Engellilere Yönelik İz Yollarının ve Kavşakların Standartlara Uygun Olarak Yapılması ve Mevcutların Uygun Hale Getirilmesi
Engelli Vatandaşlarımıza Yönelik Faaliyet Alanları	<ul style="list-style-type: none"> Engelliler Hizmet ve Rehabilitasyon Merkezi Evde Temizlik Hizmeti Psiko-Sosyal Destek Hizmeti Evde Bakım - Onarım Hizmeti Evde Sağlık Hizmeti Fizyoterapi Hizmeti Hidroterapi Hizmeti Asansörlü Engelli Araç Hizmeti Engelli Vatandaşlarımıza Akülü Tekerlekli Sandalye Yardımı Engelli Vatandaşlarımıza Tekerlekli Sandalye Yardımı Görme Engelliler Eğitim ve Teknoloji Merkezi Engelli Okullarında Okuyan Öğrencilere Yemek Hizmeti Tatil Kampları (Engelli Vatandaşlar) Engelli Vatandaşlarımız İçin Çeşitli Gün ve Hafta Kutlama Programları Engelliler Ticaret Merkezi
Engelli Vatandaşlar için Ulaşılabilirliğin Güvenli Bir Şekilde Sağlanmasına Yönelik Çalışmalar Yapmak	<ul style="list-style-type: none"> Yayaların Yoğun Olarak Kullandığı Sinyalize Kavşaklarda Görme Engelli Vatandaşlarımız İçin Sesli Uyarı Cihazı Uygulamasına Devam Edilmesi Engelli Vatandaşların Talep Etmeleri Halinde 1 Araçlık Otopark Levhası Tahsis Edilmesi
Güvenlik Yönetimi	<ul style="list-style-type: none"> Engelli Vatandaşların Güvenli Şekilde Yürümeleri Amacıyla İz Yolu Yapılması

Ankara Büyükşehir belediyesi 2020-2024 dönemi Stratejik Planı'nı hazırlarken planın hazırlıklarına katkı sunması amacıyla İç Paydaş Analizi yapmış ve personelinin katıldığı anket çalışması yapmıştır.

Çalışmada "Belediyemiz Sosyal Hizmetler (Kadınlar, Çocuklar, Yaşlılar, Yoksullar ve Engellilere Yönelik Hizmetler) alanındaki çalışmalarında ne kadar başarılıdır diye sorulmuştur.

Alınan cevaplar şu şekildedir;

Başarılı: %47,43

Kısmen Başarılı: %41,23

Başarısız: %11,34

Cevaplara göre Ankara Büyükşehir belediyesinin çalışanlarının yarısından fazlası 2020 öncesinde belediyenin engellilere yönelik yaptığı çalışmalarını tam olarak başarılı değerlendirmemektedir.

Aynı katılımcılara içinde bulunulan dönemde (Stratejik planın hazırlandığı dönemde) belediyenin stratejik odaklanma seviyesinin ne düzeyde olduğu da sorulmuştur.

Buna göre;

Çok Yüksek: %27,2

Yüksek : %20,2

Orta: %29,3

Düşük: %14,0

Çok Düşük: %9,3

Yine katılımcıların yarısından fazlası (%52,6) Ankara Büyükşehir belediyesinin stratejik plan hazırlanma sürecinde engellilere yönelik stratejik odaklanma seviyesinin orta seviyenin altında/düşük olduğunu belirtmişlerdir.

Katılımcılara sorulan diğer bir soru ise; "size göre 2024'e kadarki dönemde Belediyemizin aşağıda listelenen görevlerine stratejik odaklanma seviyesi nasıl olmalıdır?" şeklinde olmuştur.

Katılımcıların %79,1'i Sosyal Hizmetler (Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, yoksullar ve engellilere yönelik hizmetler) konusunda belediyenin stratejik odaklanmasının yüksek olması gerektiğini belirtmiştir.

2024 yılına kadar olan dönemde, Belediye'nin görevlerine stratejik odaklanma seviyesi için iç paydaşların beklentisi en çok %69,7 oranla "Ulaşım Hizmetleri"nden yana olmuştur. %62,6 oran ile Kentsel Altyapı (yol, kaldırım, asfalt) ve %62 oranla Sosyal Hizmetler (Kadınlar, çocuklar, yaşlılar, yoksullar ve engellilere yönelik hizmetler) takip etmiştir.

Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Stratejik Amaç ve Hedefler'inde engellilere yönelik hizmetler; "Ortak akıl, sosyal dayanışma ve paylaşımı toplumsal barışın temeli kabul edip gençleri ve çocukları karar alma süreçlerine katmak ve onurlu bir yaşam için sağlık, eğitim, güvenlik, gıda gibi toplumun temel ihtiyaçlarını herkese adil bir şekilde sunmak" başlığı altında "Dar gelirli engelli vatandaşlarımızın yaşam standartlarını yükseltmek için engel gruplarına göre ihtiyaç duydukları araç ve gereçleri sağlamak" şeklinde planlanmıştır.

Söz konusu plan engellilere yönelik çalışmalarını araç-gereç temin etmek olarak belirlemiştir. Bu yaklaşım engelliliği tıbbi bir olgu olarak değerlendirmekte ve bu gereksinimlerin karşılanmasını yeterli görmektedir.

Söz konusu yaklaşım engelli bireyleri hak sahibi özneler olarak değerlendirmemektedir.

Belediyenin 2020-2024 dönemi Stratejik Planına göre engellilere yönelik yapılacak çalışmalar ve somut hedefler şu şekildedir;

- Ulaştırma Dairesi Başkanlığının sorumluluğunda;
- Yayaaların yoğun olarak kullandığı sinyalize kavşaklarda görme engelli bireylere yönelik sesli uyarı cihaz sayısının mevcut olan 1000 sayısından 5 yıl sonunda 2000'e çıkarılması,
- Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığının sorumluluğunda,
- Engelliler Rehabilitasyon merkezinde hizmet verilen engelli sayısının 5 yıl sonunda 32.729'den 35.000'e çıkarılması
- Asansörlü engelli araçları" ile engelsiz ulaşım hizmeti verilen engelli sayısını 5 yıl sonunda 15.720'den 16.300'e çıkarılması
- Yaz kamplarına götürülen engelli sayısını 5 yıl sonunda 350'den 850'ye çıkarılması
- Görme engelliler teknoloji ve eğitim merkezinde hizmet verilen engelli sayısını 5 yıl sonunda 5100'den 5750'ye çıkarılması,
- Psikolojik Danışmanlık Merkezinde Danışmanlık hizmeti alan aile, çocuk, yaşlı ve engelli sayısını 5 yılda 9.625'ten 12.000'e çıkarılması
- Zihinsel Engelliler Yaşam Köyü Projesi sayısını 5 yılda 70'ten 110'a çıkarılması
- Engelli okullarında okuyan öğrencilere yemek yardımı, hizmetten yararlanan engelli öğrenci sayısını 5 yılın sonunda 4700 olarak korumak.
- Akülü tekerlekli sandalye yardımı yapılan engelli sayısını 5 yılda 65'ten 90'a çıkartmak
- Tekerlekli sandalye yardımı yapılan engelli sayısını 5 yılda 70'ten 95'e çıkartmak
- Hasta Bezi yardımı yapılan engelli sayısını 5 yılda 16.000'den 22.000'e çıkartmak

Stratejik Planda belirtilen temel Performans Göstergeleri şu şekilde belirlenmiştir;

PLAN BAŞLANGIÇ DEĞERİ (2019)	TEMEL PERFORMANS GÖSTERGELERİ	PLAN DÖNEMİ SONU HEDEFLENEN DEĞERİ (2024)
5.100	Görme Engelliler Teknoloji ve Eğitim Merkezinde hizmet verilen engelli sayısı	5.750
32.729	Engelliler Rehabilitasyon Merkezinde hizmet verilen engelli sayısı	35.000

Covid-19 Sürecinde Ankara Büyükşehir Belediyesi'nin Engellilere Yönelik Çalışmaları

● Ankara Büyükşehir Belediyesi pandemi sürecinin içinde, 2021 Eylül ayında 19 elektrikli otobüsü şehir içi ulaşımda kullanmaya başladı. Kullanıma başlanan otobüsler engellilerin kullanımına uygun olarak alçak tabanlı ve tekerlekli sandalye-akülü araçların kullanabileceği rampa sistemli olarak tasarlanmıştır.

● 28 rekreasyon alanı ve prestij parkında uluslararası standartlarda 36 şarj cihaz istasyonu kurularak akülü araç kullanan engellilerin araçlarını şarj etmelerinin olanağı sağlandı.

Şarj ünitesi konulan lokasyonlar şu şekildedir;

- Gençlik Parkı (2 adet),
- Göksu Parkı (2 adet),
- Harikalar Diyarı (2 adet),
- Mogan Rekreasyon Alanı (2 adet),
- Altınpark (2 adet),
- Büyükşehir Bina Bahçesi (1 adet),
- Güvenpark (1 adet),
- Dikmen Vadisi (2 adet),
- Abdi İpekçi Parkı (1 adet),
- Hacı Bayram Camii (1 adet),
- 30 Ağustos Zafer Parkı (1 adet),
- Çubuk 1 Barajı (1 adet),
- Bayındır Barajı (1 adet),
- Kurtuluş Parkı (1 adet),
- Beypazarı Atatürk Parkı (1 adet),
- Demetevler Parkı (1 adet),
- Kelebek Su Parkı (1 adet),
- Kuşcağz Aile Yaşam Merkezi (1 adet),
- Sincan Evcil Hayvanlar Parkı (1 adet),
- Esertepe Muhammed Ali Parkı (1 adet),
- Keçiören Evcil Hayvanlar Parkı (1 adet),
- Ali Dinçer Parkı (1 adet),
- 50. Yıl Parkı (1 adet),
- Öveçler Vadisi (2 adet),
- Cumhuriyet Parkı (1 adet),
- Adnan Ötüken Parkı (1 adet),
- Kuzey Ankara Rekreasyon Alanı (2 adet),
- Etimesgut Gazi Parkı (1 adet).

- Trafiğin yoğun olduğu bölgelerdeki üst geçitlere 2'şer asansör konularak engellilerin karşıdan karşıya geçişleri kolaylaştırılmıştır.
- Büyükşehir Belediyesinin esnafa yönelik başlattığı "Lezzet Ankara" portalı "www.lezzetankara.com" üzerinden engelli restoran sahipleri ile kadın restoran sahiplerine tanıtım desteği sağlanmaya başlandı.
- Ankara Büyükşehir Belediyesi, "Meydan Projesi" kapsamında Çankaya Birlik Mahallesi'nde yıllardır atıl durumda bulunan bir alanı engelli vatandaşların da kullanabileceği park alanına dönüştürdü .
- Ankara Büyükşehir Belediyesi, Ankara Kent Konseyi ve SERÇEV (Serebral Palsili Çocuklar Derneği) iş birliği ile Gençlik Parkı'nda '6 Ekim Dünya Serebral Palsi Günü' nedeniyle "Ankara Farkındalığa Koşuyor" adlı bir etkinlik düzenlendi. Etkinlikte serebral palsili bireyler ve aileleri, gönüllülerle bir araya gelerek oluşturulan parkurda koşu yarışmasına katıldı .
- Yaklaşık 120 temsilcinin katılımıyla eğitim ve araştırma, erişilebilirlik, proje-arge, etkinlik organizasyon, kültür-sanat, iş geliştirme ve çalışma gruplarıyla bugüne kadar 17 yürütme kurulu toplantısı ile toplam 29 toplantı gerçekleştiren Ankara Kent Konseyi Engelli Meclisi 2. Olağan Genel Kuruldu

TEKERLEKLİ SANDALYE BAKIM ONARIM ATÖLYESİ

Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı olarak, Ankara ili sınırları içerisinde yaşayan, doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybeden engellilerin, kent içinde bir başkasına ihtiyaç duymaksızın toplumsal yaşama katılmalarını sağlamak için sosyal, kültürel, sağlık, spor, eğitim ve bilişim alanında çözümler üretmek, kaynaştırma programları düzenlemek ve rehabilite ederek topluma kazandırmak amacıyla hizmet veren Engelliler ve Rehabilitasyon Şube Müdürlüğü tarafından akülü tekerlekli sandalye ve tekerlekli sandalye kullanan ortopedik engelli vatandaşlarımızın sıkıntılarını bir nebze azaltabilmek için 08.07.2020 tarihinde Tekerlekli Sandalye ve Bakım Onarım Atölyesi açılmıştır.

Atölyede akülü tekerlekli sandalye ve manüel tekerlekli sandalye kullanan üyeler garantisi bitmiş olan sandalyelerinin bakım ve onarımı yapılmaktadır. Hizmete herkesin ulaşmasını sağlamak amacıyla Atölyeye gelemeyen engellilerin sandalyelerini, mobil servis aracı ile adreslerinde bakım onarımı yapılmaktadır. Atölyede ve mobil servis aracıyla verilen bakım onarım hizmeti ücretsiz olarak verilmektedir.

- Akü Bakımı
- Teker Bakımı
- Yağ Kontrolü
- Kömür Bakımı
- Fren Bakımı
- Kumanda Bakımı
- Kart Temizliği
- Motor Beyin Temizliği
- Gövde Bakımı
- Kaporta Düzeltmesi

⁷ <https://www.ankara.bel.tr/haberler/buyuksehirden-led-aydinlatmali-engelleri-asan-park/>

⁸ <https://www.ankara.bel.tr/haberler/ankara-kent-konseyinden-6-ekim-dunya-serebral-palsi-gununde/>

⁹ <https://www.ankara.bel.tr/haberler/ankara-kent-konseyi-engelli-meclisi-2-yasinda/>

¹⁰ <https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/engelli-hizmetleri/tekerlekli-sandalye-bakim-onarim-atolyesi/>

Çankaya Belediyesi

Çankaya Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planı

Çankaya Belediyesi'nin 2020-2024 Stratejik Planı'nda "Kadın, çocuk, yaşlı ve engelli hemşerilerin belediyenin desteğinde ve güvencesinde yaşaması sağlanan, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlayan, hizmet eksikliği olan yerlere yeterli nitelikte kentsel hizmet ve olanaklar sunularak yoksula destek olan, hayvan haklarına saygılı, hayvanları koruyan bir belediye anlayışı hakimdir" yaklaşımı belediyenin Temel Değerleri arasında sayılmıştır. Bu değerler "Pozitif Ayrımcılık" başlığı altında/yaklaşımıyla Stratejik Plan'da yer almıştır.

Pozitif Ayrımcılık yaklaşımı engellileri hak özneleri olarak görmeyen, engellilere yönelik yapılan hizmetleri hak olarak değil lütuf, destek olarak değerlendiren bir yaklaşımdır.

Belediyenin Stratejik Planına 6 Amaç ve bu amaçları gerçekleştirmek üzere 38 hedef konulmuştur.

Belediyenin 38 hedefi içerisinde sadece "Sağlık ve sosyal hizmetleri yaygınlaştırmak, cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılık ile mücadele etmek" amacına yönelik "Engelli ve yaşlı bireylerin toplumsal ve ekonomik yaşama katılımlarını artırmak" hedef engellilere özgülenmiş politika içermektedir.

11. Kalkınma Planı'nın "Şehirleşme" kısmında "Politika ve Tedbirler" bölümünde "Başta açık ve yeşil alanlar olmak üzere şehirlerdeki kamusal alanların korunması; erişim ve güvenliğinin artırılması; kadınlara, çocuklara, yaşlılara, engellilere duyarlı olarak insan tabiat ilişkisi çerçevesinde yeniden kurgulanması sağlanacaktır" görevi Çankaya Belediyesi Stratejik Planda engellilere yönelik planların dayanağı olarak belirtilmiştir.

Çankaya Belediyesi'nin engellilere yönelik yapacağı faaliyetler şu şekildedir;

Toplumsal Dayanışma ve Hizmet Faaliyetleri alanında Engelli ve Yaşlı Bireylere Yönelik Hizmetleri temel faaliyet alanı olarak belirtilmiştir.

Çankaya Belediyesi engellilere yönelik yaptığı çalışmalarda Valilik, Kaymakamlık, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Ankara BBB, Üniversiteler, Belediye Meclisi, Muhtarlar, sivil toplum örgütleri, meslek odaları, özel sektör ve toplumun geneliyle işbirlikleri oluşturmayı planlamaktadır.

Belediye'nin 2020-2024 Stratejik Planında Performans Göstergeleri, Faaliyetler ve Projeler şu şekilde planlanmıştır;

- Belediye 2020-2024 döneminde 1 Engelli Sosyal Destek Merkezi açmayı planlamaktadır.
- Plan döneminde (2019) 40.000 olan belediyenin hizmetlerinden faydalanan engelli sayısının 2024 yılında 60.000 olması planlanmaktadır.
- Belediye 2020-2024 döneminde her yıl 600 engelliye Danışmanlık Hizmeti verilmesini planlamaktadır.
- Havuzdan yararlanacak engelli sayısının 2024 yılında 750 kişiye ulaştırılması planlanmaktadır.

"Sağlık ve sosyal hizmetleri yaygınlaştırmak, cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcılığı ile mücadele etmek" amacı kapsamında;

- Eğitim Hizmetleri ve Seminerler: Alzheimer, diyabet, obezite, kadın hakları, engelli hakları, çocuk hakları, toplumsal cinsiyet, aile ilişkileri, iletişim, sağlıklı beslenme vb. kapsayan eğitimler ve seminerler düzenlemek,
- Engelli Sosyal Merkezinde Psiko-Sosyal Danışma Birimi, Hukuksal Destek Birimi, Spor ve Aktif Yaşam Atölyesi, Yaşam Becerileri Geliştirilmesi Atölyesi, Sanat Atölyesi, Akıl Oyunları Atölyesi, Sinema ve Tiyatro Salonu, Sesli Kütüphane ve Çengel Atölye yer alması planlamak,
- Engelli bireylere yönelik etkinlikler gerçekleştirilmesi planlanmaktadır.

Çankaya Belediyesi'nin pandemi döneminde engellilere yönelik gerçekleştirdiği çalışmalar ve harcamalar neler olduğuna dair yapılan bilgi edinme talebine Belediye tarafından; "Kurumların tüm harcamaları titizlikle Sayıştay tarafından denetlenmekte olup, hiçbir hukuki süreç, mahkeme kararı olmadan vatandaş talebi doğrultusunda paylaşılacak bilgiler kapsamında yer almamaktadır" cevabı verilmiştir.

Belediye söz konuş cevabıyla engellilerin ihtiyaçlarının karşılanması için belediye tarafından yapılan çalışmalar ve bu çalışmaların gizli bilgiler kapsamında olduğunu ve söz konusu bilgilerin toplumla paylaşamayacağını belirtmiştir.

Çankaya Belediyesi 2021 yılında engellilerin kültür, sanat, spor vb aktivitelere katılabileceği "Aşık Veysel Engelsiz Yaşam Merkezi'nin" tadilatını tamamlayarak, merkezi kullanıma açmıştır.

Gölbaşı Belediyesi

Gölbaşı Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planı

Gölbaşı Belediyesi Stratejik Planında yapılması planlanan çalışmalarında yasal dayanak genel olarak 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanununun olduğu belirtilmiştir.

Stratejik Planda SWOT Analizi yapılmış ve belediyenin güçlü ve zayıf yönleri fırsat ve riskleri belirlenmiştir.

Analize göre Cadde ve sokakların dar olmasından dolayı merkezde yaşam alanlarının engelli yurttaşlarımızın gereksinimine göre düzenlenmemiş olması belediyenin zayıf yönü olarak belirtilmiştir.

Belediyenin PEST (Politik, Ekonomik, Sosyal ve Teknolojik) Analizi'nde ise Kalkınma Planının Hedefleri ve Politikaları başlığında Nitelikli İnsan, Güçlü Toplum; Sürdürülebilir kalkınma ve kapsayıcı büyüme, istikrarlı bir ekonomiyi hedefleyen etkin ekonomi politikaları ile huzurlu bir topluma yönelik sosyal politikaların bir arada ve koordinasyonlu bir şekilde yürütülmesi yoluyla mümkündür. Plan dönemi kalkınma perspektifi özel politika gerektiren çocuklar, gençler, kadınlar, engelliler, yaşlılar gibi toplumun tüm kesimlerini kapsayıcı bir yaklaşımla hazırlandığı belirtilmiştir.

Belediyenin temel değerleri arasında ise Engelli Dostu belediyecilik anlayışı sayılmıştır.

Stratejik Planda Gölbaşı Belediyesi'nin Amaçları 5 kategoride belirtilmiş ve bu amaçlara ulaşılması için 54 hedef belirlenmiştir.

Söz konusu hedefler arasında "Çevreye duyarlılık, Adillik, Güler yüzlü, yapıcı ve insan odaklılık, Çağdaşlık Hizmet odaklılık, Şeffaflık, Bilimsellik ve eşitlikçilik, Sosyallik, Sorun ve taleplere bütüncül yaklaşım, Dürüstlük, Veriye dayalı analiz, Yerellik, Kalite ve verimlilik, Profesyonellik,

Gelişim odaklılık, Katılımcılık, Mazeret üretmeyen çözüm odaklı yaklaşım, Erişebilirlik, Sağlıklı ve sürdürülebilir kentleşme, Engelli Dostu, İnsan haklarına saygılı, Hesap verilebilirlik, Kültürel değerlere ve geleneklere sahip çıkma" amacını gerçekleştirmek için konulan "Engellilerin ve tüm dezavantajlı grupların kentsel hizmetlerden yararlanmalarını, ortak yaşam kültürüne dahil olmalarını sağlayacak tedbirler almak" hedefi doğrudan engellilere özgülenmiştir.

Diğer hedefler arasında engellilere özgülenmiş politikalar bulunmamaktadır.

Stratejik Hedeflerin göstergelerinden engellilere özgülenmiş çalışmalara dair göstergeler ise şu şekildedir;

STRATEJİK HEDEFLER	PERFORMANS GÖSTERGESİ	ÖLÇÜ BİRİMİ	5 YILLIK HEDEF
Vatandaşların yeşil alan ihtiyaçlarının karşılanması için mevcut park, spor ve çocuk oyun alanlarının bakımlarını yapmak, revize etmek, etkili ve rasyonel kullanmak	Oluşturulan "Engelli Spor Park" sayısı	Adet	40
Engellilerin ve tüm dezavantajlı grupların kentsel hizmetlerden yararlanmalarını, ortak yaşam kültürüne dahil olmalarını sağlayacak tedbirler almak	Verilen akülü tekerlekli sandalye sayısı	Adet	30
	Düzenlenen kurs sayısı	Adet	1.516

Belediye "Engellilerin ve tüm dezavantajlı grupların kentsel hizmetlerden yararlanmalarını, ortak yaşam kültürüne dahil olmalarını sağlayacak tedbirler almak" için 2024 yılına kadarki planı kapsamında 1.105.126,25 TL kaynak ayırmayı planlamıştır.

● Umutlu Yaşam Uygulama Merkezi Açıldı: 10 bin metrekarelik bir alanda engelli bireylerin tüm ihtiyaçlarını karşılayıp sosyalleşmelerini sağlayacak Umutlu Yaşam Uygulama Merkezi (UYUM) 50 engellinin yapılacak çalışmalara katılmasına olanak sağlayacak.

● Akülü araç kullanan engellilerin hareketliliğini kolaylaştırmak amacıyla 4 farklı noktaya (Atatürk Sahil Parkı, Mevlana Parkı, Hasvak Hastanesi Kampüs Alanı ve Zübeyde Hanım Kültür Merkezi) Nisan 2020'de engelli şarj istasyonlarını kurulmuştur .

¹¹ <https://www.ankaragolbasi.bel.tr/projeler/engelli-arac-sarj-istasyonlari-projesi-hayata-gecti>

Keçiören Belediyesi

Keçiören Belediyesi'nin 2020-2024 Stratejik Planı

Keçiören Belediyesi'nin 2020-2024 Stratejik Planı'nda faaliyet alanları ve ürün ve hizmetler;

1. İmar, Emlak, İstimlak, Etüt ve Proje Hizmetleri
2. Altyapı Hizmetleri
3. Çevre Sağlığı ve Temizlik Hizmetleri
4. Toplum Sağlığı ve Esenlik Hizmetleri
5. İktisadi ve Ekonomik Hizmetleri
6. Eğitim ile İlgili Hizmetleri
7. Sosyal Nitelikli Hizmetleri
8. Spor ve Kültür Hizmetleri
9. Diğer Toplum Hizmetleri
10. Basın, Tanıtım ve Halkla İlişkiler Hizmetleri şeklinde kategorileştirilmiştir.

Belediyenin Stratejik Planında engellilere yönelik politikalar Toplum Sağlığı ve Esenlik Hizmetleri başlığı altında "Sağlıklı nesiller yetişmesi için çocuklar, kadınlar, gençler, yaşlılar ve engellilere yönelik eğitimler organize etmek"

Sosyal Nitelikli Hizmetler başlığı altında "Engelli vatandaşlarımızın üretken olabilmeleri ve kendi ihtiyaçlarını kendilerinin temin edebileceği sosyal projelere destek vermek"

Basın, Tanıtım ve Halkla İlişkiler Hizmetleri başlığı altında "

Sosyal rehabilitasyon projeleri çerçevesinde madde bağımlılığına, engelli kaynaştırma programlarına ve kişisel gelişime katkı sağlayacak etkinliklerin gerçekleştirilmesi" şeklinde belirtilmiştir.

Keçiören Belediyesi'nin Stratejik Planında yapılan SWOT analizinde "Engelli, çocuk ve yaşlı dostu belediyecilik anlayış" belediyenin güçlü yönlerinden birisi olarak belirtilmiştir.

Belediyenin amaçlarından olan "Dezavantajlı kesimlere yönelik destek faaliyetleri düzenlenerek ve yaşam kaliteleri artırılarak kent yaşamına ve sosyal hayata aktif katılımlarını sağlamak" konusunda İhtiyaç sahibi, korumasız ve dezavantajlı vatandaşların evde diş tedavisi talepleri doğrultusunda plan hazırlama döneminde (2019) 110 kişiye hizmet verilirken 2024 yılında bu sayının 120 olması hedeflenmiştir.

Evde diş sağlığı hizmeti Sağlık Bakanlığı tarafından daha geniş kapsamlı verilmesi dolayısıyla talep gelmemesi söz konusu amacın riski olarak belirtilirken hizmet verilecek dezavantajlı birey sayısının 2019 yılından 2024 yılına kadar sadece 10 kişi artmasının nedeni olarak Yatağa bağımlı ve engellilerin talepleri doğrultusunda evde ağız ve diş sağlığı hizmetini Sağlık Bakanlığına bağlı Ağız ve Diş Sağlığı Merkezlerinin de evde vermesi ve imkânlarının daha geniş olması nedeniyle talebin düşmesi olarak açıklanmıştır.

Yine Dezavantajlı kesimlere yönelik destek faaliyetleri düzenlenerek ve yaşam kaliteleri artırılarak kent yaşamına ve sosyal hayata aktif katılımlarını sağlamak amacı doğrultusunda Keçiören ilçesinde yaşayan engellilerin ortalama %50'sine yaşantılarını kolaylaştıracak hizmetlerin sunulması hedeflenmektedir.

Söz konusu hedefin riski olarak "Engelli taleplerinin çoklu kategoride olması" gösterilmiştir.

Belirtilen hedefe ulaşılması için ise aşağıdaki faaliyetlerin/çalışmaların gerçekleştirilmesi planlanmıştır;

- Sosyal yardımlar kapsamında toplumun engelli bireyler ile uyumunu sağlamak,
- Engellilik konusundaki farkındalığı arttırmak,
- Engelli bireylerin bağımsız olarak yaşamlarını sürdürmelerine destek olmak, kendilerinin ve ailelerinin yaşamlarını kolaylaştırmak,
- Çeşitli etkinlikler, sosyal yaşama katılmalarına imkân sağlama hizmetleri sunulması
- Engellilerin sosyal yardım (kuru gıda, giyecek ve temizlik hizmeti), psiko-sosyal destek hizmeti, avukatlık hizmeti, engelli hakları konusunda bilgilendirme,
- Engelli nakil aracı hizmeti, engelli aparatları, tekerlekli sandalye, ulaşım, alt bezi yardımı, hizmeti verilmesi ön görülmektedir.

Keçiören Belediyesi tarafından pandemi döneminde engellilere yönelik yapılan çalışmaların bir kısmı şu şekildedir;

- seslikitap.kecioren.bel.tr üzerinden sesli kitap uygulaması başlatılmıştır. Kimlik ve engel durum bilgilerini bildirerek üye olan engelliler, üyelik onayının ardından kütüphanede bulunan sesli kitapları dinleyebiliyor. Sesli Kütüphane 'de ayrıca 'istem bildir' seçeneği yer almaktadır. Bu seçenek sayesinde engellilerden gelen talepler değerlendirilmekte ve yoğun istek alan kitaplar seslendirilmektedir.
- Belediye pandemi döneminde 150 engellinin asansörlü araçla hastaneye nakillerini sağlarken, yine 150 engelliye aynı yardımda bulundu.
- Engellilere yönelik hizmet veren asansörlü araç sayısı artırıldı
- Keçiören Ovacıkta sadece engellilere hizmet verecek okulun yapımına başlandı

Mamak Belediyesi

Mamak Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planı

Mamak Belediyesi'nin 2020-2024 Stratejik Planında 9 ana amaç ve bu amaçların gerçekleştirilmesi için 166 ana faaliyet planından sadece mevcut parklardan 25 tanesinin engelliler için erişilebilirliğinin sağlanacağı, Geriatrik Yatağa Bağımlı Hastaların ve Öz Bakımını Sağlayamayan Engelli Bireylerin Evlerinde Periyodik Olarak Ziyaret Edilerek; Evlerinde Sağlık ve Kişisel Hijyen Hizmetinin götürülmesi planlanmıştır.

Parkların yeniden düzenlenmesi için belediye bütçesinden 2020, 2021 ve 2022 yıllarında toplam 5.000.000 TL ve evde sağlık hizmeti sunulmasıyla ilgili çalışmalar için ise 2.530.000TL olmak üzere toplam 8.530.000TL kaynak ayrılması ön görülmüştür.

Mamak Belediyesi Stratejik Plana göre sadece 2020, 2021 ve 2022 yıllarında belediye tarafından yapılması planlanan harcamaların toplam tutarı 1.5Milyar TL'dir.

Buna göre 3 yılda engellilere yönelik hizmetler için yapılacak harcamaların toplamı belediye tarafından yapılması planlanan toplam giderlerin 0,005 kadardır. Başka bir ifadeyle sadece binde 5'i kadardır.

Genel nüfusun en az %10'unu engellilerin oluşturduğu düşünüldüğünde belediye kaynaklarının planlamasında engellilerin yok sayıldığı sonucu ortaya çıkmaktadır.

Mamak Belediyesi'nin 2020-2024 dönemi Stratejik Planında engellilere yönelik yapılması planlanan çalışmalar belirtilen bu 2 çalışmanın sürekli tekrarlanmasından ibarettir.

Mamak Belediyesi'nin 2024 yılına kadar engellilere yönelik ve engelliler için özgülenmiş kurumsal/altyapı politikaları yok denecek düzeydedir.

Zira çalışmaların bir kısmı zaten var olan parkların yeniden düzenlenmesini kapsarken diğer çalışması ise talep olması durumunda gerçekleştirilebilecek çalışmalardır.

Pandemi döneminde Mamak Belediyesi tarafından engellilere özgülenmiş çalışmalar şu şekildedir;

- Engellilerin toplumsal yaşama katılımlarını sağlamak amacıyla Engelsiz Cafe inşa edildi.
- Görme engelli bireylerin toplumsal yaşama katılımını artırmak amacıyla Görme Engelliler Spor Kulübü kuruldu.

Yenimahalle Belediyesi

Yenimahalle Belediyesi 2020-2024 Stratejik Planı

Belediyenin 2020-2024 stratejik planında 10 amaç ve bu amaçları gerçekleştirmek için 35 hedef bulunmaktadır.

Yenimahalle Belediyesi Ankara Büyükşehir Belediyesi de dahil diğer merkez ilçe belediyeler içerisinde engellilere yönelik çalışmalarını amaçlar içerisine koyan tek belediyedir.

“İlçemizde yaşayan engellilere yönelik hizmetler sunmak” şeklinde belediyenin amacı Stratejik Plana konulmuştur.

Söz konusu amaca ulaşılması için “Engelli vatandaşlarımızın hayat kalitesini sürekli olarak artıracak sosyal etkinlik ve projeleri hayata geçirmek” hedef olarak belirlenmiştir.

Bu hedefe ulaşılmasının başarı göstergeleri ise şu şekildedir;

Verilen Engelli araç gereç sayısı: Stratejik Plan hazırlama döneminde (2019) araç sayısı 90 iken planın son yılı olan 2024 yılında bu sayının 100 olması öngörülmüştür.

Ulaşım hizmeti verilen engelli sayısı: Stratejik Plan hazırlama döneminde (2019) 1258 olan ulaşımda hizmet verilen engelli sayısının 2024 yılında 1320'ye çıkarılması planlanmaktadır.

Kayıtlı Engelli sayısı: Stratejik Plan hazırlama döneminde (2019) 5050 olan engelli sayısının aynı şekilde korunması öngörülmektedir.

Engelliler sosyal tesisinden faydalanan engelli sayısı: Stratejik Plan hazırlama döneminde (2019) sosyal tesislerden faydalanan engelli sayısı 124 iken planın son yılında bu sayının 200 olacağı beklenmektedir.

5 yıllık süre içinde yapılacak bu çalışmalar için Belediye tarafından 36.630.600TL bütçe ayrılması öngörülmektedir.

Yenimahalle Belediyesinin pandemi sürecinde engellileri kapsayan faaliyetleri şu şekildedir;

● Karşıyaka Kapalı Pazaryeri ve Sosyal Tesisi içerisinde bulunan Nefes Engelliler Sosyal Tesisinde kurulan maske üretim atölyesinde kamu kurumları da dahil olmak üzere, dolmuşlar, taksi durakları, halk otobüsü son durakları gibi birçok noktada kullanılmak üzere günlük 5 bin maskeyi üretiliyor. 30'a yakın personel, ilçe sakinlerinin maske ihtiyacını karşılamak için haftanın 7 günü vardiyalı şekilde çalışıyor.

● Pandemi koşullarında Nefes Engelliler Sosyal Tesisinde 60 engelli çocuk kreş eğitimini almaya devam etmektedir.

5. ENGELLİLERLE YAPILAN ODAK GRUP GÖRÜŞMELERİ

Yerel yönetimlerin pandemi döneminde engellilere yönelik çalışmalarını değerlendirmek üzere farklı yaş ve cinsiyetten engellilerden yerel yönetimlerin engellilere yönelik çalışmaları konusunda görüşle alınmıştır.

Çalışmaya 10 engelli katılmış ve bütün katılımcılara aynı sorular yöneltilmiştir.

● Covid-19 pandemisinde genel olarak engellilerin ihtiyaçlarının karşılanabildiğini düşünüyor musunuz? Sorusuna katılımcılar genel olarak "Devam eden pandemi döneminde engelli bireylerin temel ihtiyaçlarını karşılaması için ev dışına çıkması bulaş riski açısından diğer bireylere göre daha fazla olduğu için ihtiyaçlar yeterli seviyede karşılanamamıştır." Cevabını vermiştir.

● Covid-19 pandemisinde yerel yönetimlerin (belediyeler) engellilere yönelik gerekli hizmetleri sağladığını düşünüyor musunuz? Sorusuna engellilerin verdikleri cevaplar; Engel durumuna göre veri çalışması olmadığı için engelli bireylerin konutlarına ulaşamadı ve ihtiyaçlarının giderilmesine yönelik bir çalışma yapılmadı. Ayrıca özellikle işitme engelliler belediye personeli işaret dili bilmedikleri için işitme engellilerin ihtiyaç ve taleplerini belediyelere iletmeleri konusunda sorunlar yaşanmıştır.

● Covid-19 pandemisinde yerel yönetimlerin (belediyeler) engellilere yönelik yapmasını beklediğiniz hizmetler, beklentileriniz nelerdir? Sorusuna verilen cevaplar;

Engellilerin konutlarına temel ihtiyaçlarının temin edilebileceği bir çalışma, iş ile ev arasında bulaş riskinin daha az olduğu ulaşım yöntemlerinin sağlanması,

Farklı engel gruplarının ihtiyaçlarını gözeten hizmet çeşitliliği sağlanması,

Covid-19 öncesinde verilen hizmetlerin pandemi gerekçe gösterilerek ortadan kaldırılmasından vazgeçilmelidir, cevapları verilmiştir.

● Oturduğunuz yerdeki ilçe belediyesini veya Ankara Büyük Şehir Belediyesini herhangi bir ihtiyacınızdan dolayı aradınız mı? İhtiyacınız karşılandı mı? Veya belediyeden sizi aradılar mı? Sorusuna; işitme engelliler iletişim kuramadıkları için belediyelerle bir iletişime geçemediklerini belirtirken, iletişim kuranların bir kısmı taleplerinin pandemi dolayısıyla karşılanmadığını belirtmiştir.

Sadece bir katılımcı isteklerini belediyeye ilettiğini ve taleplerinin karşılandığını belirtmiştir.

Pandemi döneminde özellikle işitme engelliler belediye personeliyle veya hizmet sunucularla iletişim kurma sorunu yaşadıklarını belirtirken, katılımcıların önemli bir kısmı farklı engel gruplarına özgülenmiş hizmetlerin yapılmadığını ve yapılan çalışmaların daha çok gıda vb yardımlar olduğunu sorunu tamamen ortadan kaldıracak girişimlerin, çalışmaların yapılmadığını belirtmişlerdir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Ankara Büyükşehir Belediyesiyle beraber 5 merkez ilçe belediyesinin 2020-2024 Stratejik Planları ve belediyelerin çalışmalarıyla ilgili haberler incelendiğinde yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak günübürlük ve yardım temelli çalışmalar olduğu gözlemlenmiştir.

Belediyeler pandemi döneminde engellilerin salgından korunması, temel ihtiyaçlarının karşılanması konusunda etkin çalışmalar gerçekleştirilmemiştir.

Erişilebilirlik konusundaki ihtiyaçların karşılanması konusunda çalışmaların eksikli olduğu bir alandır.

Mekanların, toplu taşıma araçlarının ve hizmetlerin farklı engel gruplarına özgülenererek erişilebilir hale getirilmemesi engellilere yönelik yapılan çalışmaların eksikli ve yetersiz kalmasına neden olmaktadır.

Belediyelerin engellilere yönelik yapacakları çalışmaların ağırlıklı olarak yardım sağlamak anlayışıyla yapılması engellileri sürekli başkalarının desteğine ihtiyaç duyar hale getireceği unutulmamalıdır.

Belediyelerin engellilere yönelik yapacakları çalışmaların daha kurumsal çözümler üretmesi, engellilerin toplumsal yaşama tam ve etkin katılımını sağlayacak, engellilerin kişisel bağımsızlıklarını koruyacak şartları sağlayacak nitelikte olması sağlanmalıdır.

Belediyelerin engellilerin insan hakları ihtiyaçlarının karşılanması konusunda aşağıda belirtilen temel çalışmaları yapmaları engellilerin ihtiyaçlarının karşılanması için vazgeçilmez temel haklardır;

- Belediyelerin hizmet sunduğu mekanların bütün engelliler için erişilebilirliği sağlanmalıdır,
- Toplu taşıma araçlarının ortopedik, işitme ve görme engelliler için erişilebilirliği sağlanmalıdır,
- Belediyelerin yetki alanına giren kamusal mekanların, yolların, kaldırımların, alt-üst geçitlerin erişilebilirliği sağlanmalıdır,
- Engellilerin sosyal yaşama katılmalarının önündeki engeller kaldırılmalıdır,
- Belediyelerde işaret dili tercümanı istihdam edilmelidir,
- Belediyeler kendi yerelliklerinde yaşayan engelli nüfus hakkında veri toplamalıdır,
- Belediyeler kendi personellerine engelli hakları farkındalığı sağlamalı ve engellilere yönelik ayrımcılığın önlenmesi için çalışmalar yürütmelidir
- Belediyelerin engellilere yönelik çalışmaları yardım anlayışından kurtarılmalı ve hak temelli bir bakış açısıyla planlanmalıdır. Burada engellilerin muhtaç, ihtiyaç sahibi kimseler yerine hak sahibi oldukları anlayışı geliştirilmelidir,
- Belediye personeline engellilerin insan hakları ve yasal mevzuatlar konusunda eğitimler verilmeli ve bilgilendirmeler sağlanmalıdır,

ANKARA'DA
YEREL
YÖNETİMLERİN
ENGELLİLERE
YÖNELİK
POLİTİKALARININ
RAPORLANMASI

Avrupa
Birliği
sivil
düşün